

Nr 119

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i förordningen (1965:268) om skatteutjämningsbidrag, m. m., jämte motioner.

(5:e avd.)

Propositionen

I propositionen nr 107 har Kungl. Maj:t under åberopande av utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 april 1970 föreslagit riksdagen att

1. antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag om ändring i förordningen (1965:268) om skatteutjämningsbidrag,

2. godkänna vad departementschefen i övrigt förordnat om statsbidrag till Gotlands kommun.

Den 1 januari 1971 upplöses Gotlands läns landsting i samband med att de borgerliga primärkommunerna på Gotland läggs samman till en kommun, Gotlands kommun. Med anledning härav föreslås i propositionen ändring i förordningen om skatteutjämningsbidrag av innebörd att skattekraftsgränsen för Gotlands kommun fastställs till 92 %. Vidare föreslås att Gotlands kommun i vissa statsbidragshänseenden likställs med landstingskommun.

Det vid propositionen fogade lagförslaget är av följande lydelse.

Förslag
till
Lag
om ändring i förordningen (1965: 268) om skatteutjämningsbidrag

Häriigenom förordnas, att 8 § förordningen om skatteutjämningsbidrag skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

8 §

Tillskott av skatteunderlag utgöres av det antal skatte kronor och skatteören, som kommunen måste tillföras för att skattekraften skall motsvara följande andel av medelskatte kraften, nämligen för

landstingskommun i skattekrafts- område 1 och de delar av Värmlands, Kopparbergs och Gävleborgs läns landstingskommuner som tillhöra skattekraftsområde 2, 95 procent;

övriga landstingskommuner i skattekraftsområde 2, 110 procent;

landstingskommun i skattekrafts- område 3, 125 procent;

annan kommun i skattekrafts- område 1, 90 procent;

annan kommun i skattekrafts- område 2, 110 procent

och annan kommun i skattekrafts- område 3, 125 procent.

För landstingskommun — — — års ortsavdragsreform.

Ingå två — — — till församlingarna.

För landskommun, — — — understiger utdebiteringsgränsen.

Tillhöra delar — — — sådan del.

Tillskott av skatteunderlag utgöres av det antal skatte kronor och skatteören, som kommunen måste tillföras för att skattekraften skall motsvara följande andel av medelskatte kraften, nämligen för

landstingskommun i skattekrafts- område 1 och de delar av Värmlands, Kopparbergs och Gävleborgs läns landstingskommuner som tillhöra skattekraftsområde 2, 95 procent;

övriga landstingskommuner i skattekraftsområde 2, 110 procent;

landstingskommun i skattekrafts- område 3, 125 procent;

Gotlands kommun 92 procent;

annan kommun i skattekrafts- område 1, 90 procent;

annan kommun i skattekrafts- område 2, 110 procent

och annan kommun i skattekrafts- område 3, 125 procent.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

Vid beräkning av bidrag för år 1971 till Gotlands kommun skall av den utdebiteringssats, som kommunen fastställt för samma år, två femtedelar anses belöpa på landstingets tillskott av skatteunderlag och återstoden på primärkommunernas tillskott av skatteunderlag.

Motionerna

I detta sammanhang har utskottet behandlat
dels de likalydande motionerna I: 1186 av herr Schött m. fl. och II: 1393
av herr Björkman m. fl. vari hemställda att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

Lag

om ändring i förordningen (1965: 268) om skatteutjämningsbidrag.

Härigenom förordnas att 7 § förordningen om skatteutjämningsbidrag
skall ha nedan angivna lydelse.

7 §

För beräkning av tillskott av skatteunderlag enligt 8 § indelas riket i följande skattekraftsområden, nämligen
skattekraftsområde 1, omfattande hela riket med undantag av
Fryksände, Östmarks, Vitsands, Finnskoga-Dalby, Ekshärads och Norra Ny
landskommuner i Värmlands län,
Malungs, Lima, Transtrands, Våmhus, Venjans, Älvdalens, Särna och Idre
landskommuner i Kopparbergs län,
Gotlands kommun i Gotlands län
landskapet Hälsingland av Gävleborgs län samt
Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län,
skattekraftsområde 2, omfattande
de ovan nämnda kommunerna i Värmlands och Kopparbergs län
Gotlands kommun
landskapet Hälsingland av Gävleborgs län
Västernorrlands och Jämtlands län samt
av Västerbottens län landskapet Västerbotten ävensom Nordmalings, Hörne-
fors och Bjurholms kommuner samt
skattekraftsområde 3, omfattande Norrbottens län och återstående del av
Västerbottens län.

När särskilda skäl föreligga, äger Konungen förordna om avvikelser från
den i första stycket angivna indelningen i skattekraftsområden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

Vid beräkning av bidrag för år 1971 till Gotlands kommun skall av den utdebiteringssats, som kommunen fastställt för samma år, två femtedelar anses belöpa på landstingets tillskott av skatteunderlag och återstoden på primärkommunernas tillskott av skatteunderlag,

dels motionerna I: 1202 av herr Österdahl m. fl. och II: 1408 av herr Gustafsson i Stenkyrka m. fl. vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om en omedelbar uppflyttning av Gotlands kommun till skattekraftsområde 2.

Utskottet

Den 1 januari 1971 upplöses Gotlands läns landsting i samband med att de borgerliga primärkommunerna på Gotland läggs samman. Den sammanlagda kommunen, som kommer att heta Gotlands kommun, skall därvid överta landstingets uppgifter. Upplösningen av landstinget aktualiserar vissa frågor om statsbidrag. Dessa frågor har behandlats i en promemoria som upprättats inom kommunikationsdepartementet (Stencil K 1969: 3).

De statsbidrag som behandlas i departementspromemorian är dels skatteutjämningsbidragen, dels statsbidrag som utgår till landstingskommun, bl. a. statsbidragen till utomprocessuell rättshjälp, statsbidragen till kostnader för skolhemsföreståndare, statsbidragen till folktandvården och anläggningsbidrag till vissa lokaler m. m. för yrkesskolor.

När den sammanlagda Gotlands kommun övertar de landstingskommunala uppgifterna från Gotlands läns landsting blir skatteutjämningsbidraget vid brist på skattekraft till kommunen mindre än vad som skulle ha utgått till Gotlands kommun och Gotlands läns landsting sammanlagt om landstinget hade fortsatt att existera. Denna effekt är en följd av att förordningen (1965: 268) om skatteutjämningsbidrag garanterar ett högre skatteunderlag för landstinget, 95 % av medelskattekraften, än för kommunen som garanteras ett skatteunderlag av 90 % av medelskattekraften.

I enlighet med förslag i departementspromemorian föreslår Kungl. Maj:t att förordningen om skatteutjämningsbidrag ändras så att skattekraftsgränsen för Gotlands kommun utgör 92 % av medelskattekraften. Av statsrådsprotokollet framgår att Kungl. Maj:ts förslag om 92 % innebär att bidragsnivån bibehålls i stort sett oförändrad.

I motionerna I: 1186 och II: 1393 samt I: 1202 och II: 1408 yrkas att skattekraftsgränsen för Gotlands kommun bestäms till 110 %.

Utskottets vederbörande avdelning har inhämtat att det i motionerna föreslagna procenttalet skulle innebära en med ca 20 milj. kr. per år ökad bidragsgivning.

När det gäller frågan till vilken nivå skattekraftsgränsen skall höjas i detta sammanhang anser utskottet för sin del övervägande skäl tala för att

höjningen avvägs så att skatteutjämningsbidragen blir i möjligaste mån oförändrade. Som departementschefen framhållit torde det först efter en hela landet omfattande översyn föreligga tillräckligt material för att avgöra om skatteutjämningsbidragen till Gotland bör beräknas efter generösare grunder än som nu sker. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 april 1970 har chefen för finansdepartementet tillkallat sakkunniga med uppgift att se över reglerna om skatteutjämningsbidragen till kommunerna.

Under återopande av det anförda avstyrker utskottet nämnda motionsyrkanden och föreslår att riksdagen antager Kungl. Maj:ts förslag till ändring i förordningen om skatteutjämningsbidrag, innebärande att skattekraftsgränsen för Gotlands kommun bestäms till 92 %.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag att Gotlands kommun i vissa statsbidragshänseenden likställs med landstingskommun.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 1186 och II: 1393 samt I: 1202 och II: 1408 antager det vid propositionen nr 107 fogade lagförslaget om ändring i förordningen (1965:268) om skatteutjämningsbidrag,

2. att riksdagen godkänner vad i statsrådsprotokollet i övrigt förordats om statsbidrag till Gotlands kommun.

Stockholm den 15 maj 1970

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Bohman (m), Birger Andersson (s), fru Wallentheim (s), herrar Mårtensson (s), Bertil Petersson (s), Herbert Larsson (s), Nyman (fp), Hjorth (s), Ottosson (m), fru Lilly Ohlsson (s), herrar Jonsson (s), Wirtén (fp), Wikström (fp) och Johan Olsson (cp) samt

från a n d r a kammaren: herrar Mellqvist (s), Eliasson i Sundborn (cp), Nordstrandh (m), Lindholm (s), Mattsson (cp), Gustafsson i Uddevalla (s), Blomkvist (s), Andersson i Knäred (cp), Svanberg (s), Tobé (fp), Jönsson i Arlöv (s), Gustavsson i Ängelholm (s), Zachrisson (s), Lothigius (m) och Eriksson i Arvika (fp).

Särskilt yttrande

av herrar Bohman (m), Nyman (fp), Ottosson (m), Wirtén (fp), Wikström (fp), Johan Olsson (cp), Eliasson i Sundborn (cp), Nordstrandh (m), Mattsson (cp), Andersson i Knäred (cp), Tobé (fp), Lothigius (m) och Eriksson i Arvika (fp) som anförts:

”I motionerna I: 1186 och II: 1393 samt I: 1202 och II: 1408 har yrkats att Gotlands kommun inplaceras i skattekraftsområde 2 i fråga om det kommunala skatteutjämningsystemet.

Såsom visats i motionerna har Gotlands län den lägsta skattekraften per person i riket. Den genomsnittliga utdebiteringen har under 1960-talet legat högre än den för riket genomsnittliga, och det påvisas att kommunerna på Gotland har en genomsnittligt större låneskuld än kommunerna i riket.

Flertalet remissinstanser som haft att yttra sig i förevarande ärende har uttalat vikten av att skattekraftsgränsen för Gotland sätts högre än 92 %. Skälen därtill och till yrkandet i motionerna är bl. a. det högre kostnadsläget på Gotland, de ogynnsamma utvecklingstendenserna beträffande befolkningsrörelserna, bristen på industriella etableringar och att Gotland genom sin geografiska belägenhet har speciella svårigheter, t. ex. dyra och tidskrävande person- och godstransporter.

Vi finner starka skäl tala för att skattekraftsgränsen för Gotlands kommun bör sättas högre än föreslagna 92 % och förutsätter att utredningen för översyn av skatteutjämningsbidragen med förtur tar upp dessa frågor till övervägande och förslag.”